

ЗАКОН УКРАЇНИ ПРО ОСВІТУ

Стаття 59. Відповідальність батьків за розвиток дитини

1. Виховання в сім'ї є першоосновою розвитку дитини як особистості.

2. На кожного з батьків покладається однакова відповідальність за виховання, навчання і розвиток дитини.

3. Батьки та особи, які їх замінюють, зобов'язані:

- ✓ постійно дбати про фізичне здоров'я, психічний стан дітей, створювати належні умови для розвитку їх природних здібностей;
- ✓ поважати гідність дитини, виховувати працелюбність, почуття доброти, милосердя, шанобливе ставлення до державної і рідної мови, сім'ї, старших за віком, до народних традицій та звичаїв;
- ✓ виховувати повагу до національних, історичних, культурних цінностей українського та інших народів, дбайливе ставлення до історико-культурного надбання та навколишнього природного середовища, любов до своєї країни;
- ✓ сприяти здобуттю дітьми освіти у навчальних закладах або забезпечувати повноцінну домашню освіту відповідно до вимог щодо її змісту, рівня та обсягу;

✓ виховувати повагу до законів, прав, основних свобод людини.

4. Держава надає батькам і особам, які їх замінюють, допомогу у виконанні ними своїх обов'язків, захищає права сім'ї.

ЗАКОН УКРАЇНИ ПРО ЗАГАЛЬНУ СЕРЕДНЮ ОСВІТУ

Стаття 29. Права та обов'язки батьків або осіб, які їх замінюють

1. Батьки або особи, які їх замінюють, мають право:

- ❖ вибирати навчальні заклади та форми навчання для неповнолітніх дітей;
- ❖ приймати рішення щодо участі дитини в інноваційній діяльності загальноосвітнього навчального закладу;
- ❖ обирати і бути обраними до органів громадського самоврядування загальноосвітніх навчальних закладів;
- ❖ звертатися до відповідних органів управління освітою з питань навчання і виховання дітей;
- ❖ захищати законні інтереси дітей.

2. Батьки або особи, які їх замінюють, зобов'язані:

- ❖ забезпечувати умови для здобуття дитиною повної загальної середньої освіти за будь-якою формою навчання;
- ❖ постійно дбати про фізичне здоров'я, психічний стан дітей, створювати належні умови для розвитку їх природних здібностей;
- ❖ поважати гідність дитини, виховувати працелюбність, почуття доброти, милосердя, шанобливе ставлення до сім'ї, старших за віком, державної і рідної мови, до народних традицій і звичаїв;
- ❖ виховувати повагу до національних, історичних, культурних цінностей Українського народу, дбайливе ставлення до історико-культурного надбання та

навколишнього природного середовища, любов до України.

3. У разі, якщо батьки або особи, які їх замінюють, всупереч висновку відповідної психолого-медико-педагогічної консультації відмовляються направляти дитину до відповідної спеціальної загальноосвітньої школи (школи-інтернату), навчання дитини проводиться за індивідуальною формою.

Стаття 47. Відповідальність за порушення законодавства про загальну середню освіту

1. Посадові особи і громадяни, винні у порушенні законодавства про загальну середню освіту, несуть відповідальність у порядку, встановленому законами України.

2. Шкода, заподіяна учнями (вихованцями) загальноосвітньому навчальному закладу, відшкодовується відповідно до законодавства України.

3. Злісне ухилення батьків від виконання обов'язків щодо здобуття їх неповнолітніми дітьми повної загальної середньої освіти може бути підставою для позбавлення їх батьківських прав.

ЦИВІЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ

Стаття 1178. Відшкодування шкоди, завданої малолітньою особою.

1. Шкода, завдана малолітньою особою (яка не досягла чотирнадцяти років), відшкодовується її батьками (усиновлювачами) або опікуном чи іншою фізичною особою, яка на правових підставах здійснює виховання малолітньої особи, - якщо вони не доведуть, що шкода не є наслідком несумлінного здійснення або ухилення ними від здійснення виховання та нагляду за малолітньою особою.

Стаття 1178. Відшкодування шкоди, завданої неповнолітньою особою.

1.Неповнолітня особа (у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років) відповідає за завдану шкоду самостійно на загальних підставах.

2. У разі відсутності у малолітньої особи майна, достатнього для відшкодування завданої неї шкоди, ця шкода відшкодовується в частці, якої не вистачає, або в повному обсязі її батьками (усиновлювачами) або піклувальниками, якщо вони не доведуть, що шкоди було завдано не з їхньої вини ...

АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ БАТЬКІВ

Стаття 184. Невиконання батьками або особами, що їх замінюють, обов'язків щодо виховання дітей

Ухилення батьків або осіб, які їх замінюють, від виконання передбачених законодавством обов'язків щодо забезпечення необхідних умов життя, навчання та виховання неповнолітніх дітей - тягне за собою попередження або накладення штрафу від одного до трьох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Ті самі дії, вчинені повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення - тягнуть за собою накладення штрафу від двох до чотирьох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Вчинення неповнолітніми віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років правопорушення, відповідальність за яке передбачено цим Кодексом, - тягне за собою накладення штрафу на батьків або осіб, які їх замінюють, від трьох до п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ БАТЬКІВ

Стаття 166. Злісне невиконання батьками, опікунами встановлених законом обов'язків по догляду за дитиною або за особою, щодо якої

встановлена опіка, що спричинило тяжкі наслідки,- карається обмеженням волі на строк від двох до п'яти років або позбавленням волі на той самий строк.

Підстави, при наявності яких батьки можуть бути позбавлені батьківських прав: батьки ухиляються від виконання своїх батьківських обов'язків по навчанню та вихованню дітей;батьки зловживають батьківськими правами, жорстоко поведуться з дітьми;батьки шкідливо впливають на дітей своєю аморальною, антигромадською поведінкою; батьки є хронічними алкоголіками чи наркоманами.

СІМЕЙНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ

Стаття 164. Підстави позбавлення батьківських прав

1. Мати, батько можуть бути позбавлені судом батьківських прав, якщо вона, він:

- ✓ не забрали дитину з пологового будинку або з іншого закладу охорони здоров'я без поважної причини і протягом шести місяців не виявляли щодо неї батьківського піклування;
- ✓ ухиляються від виконання своїх обов'язків по вихованню дитини;
- ✓ жорстоко поведуться з дитиною;
- ✓ є хронічними алкоголіками або наркоманами;
- ✓ вдаються до будь-яких видів експлуатації дитини, примушують її до жебракування та бродяжництва;
- ✓ засуджені за вчинення умисного злочину щодо дитини.

2. Мати, батько можуть бути позбавлені батьківських прав з підстав, встановлених пунктами 2, 4 і 5 частини першої цієї статті, лише у разі досягнення ними повноліття.

3. Мати, батько можуть бути позбавлені батьківських прав щодо усіх своїх дітей або когось із них.

4. Якщо суд при розгляді справи про позбавлення батьківських прав виявить у діях батьків або одного з них ознаки злочину, він порушує кримінальну справу.

5. Рішення суду про позбавлення батьківських прав після набрання ним законної сили суд надсилає державному органу реєстрації актів цивільного стану за місцем реєстрації народження дитини.

**ПРОЕКТ «ДОСТУПНА ТА ЯКІСНА
ПРАВОВА ДОПОМОГА В УКРАЇНІ»**

Проект "Забезпечення правової допомоги дітям-сиротам, дітям позбавлених батьківського піклування та особам з їх числа у вирішенні питань соціального захисту та матеріального забезпечення"

Canada

Даний Проект виконується в рамках Проекту "Доступна та якісна правова допомога в Україні", який впроваджується Канадським бюро міжнародної освіти за підтримки Уряду Канади та Програмної ініціативи "Права людини та правосуддя" Міжнародного фонду "Відродження"

Відродження
міжнародний фонд
INTERNATIONAL RENAISSANCE FOUNDATION